

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Musikalisk preferens

Samband mellan musikalisk identitet och skolan

Författare: Arvid Jansson

Handledare: Mats Runberg

Termin: VT16

Ämne: Musikpedagogik

Nivå: Grundnivå

K. J. LOMMÄR

Abstrakt

Musical preference

The relationship between musical identity and music education

Syftet med studien är att beskriva skillnader och likheter mellan några elevers musicerande utanför och inom skolans verksamhet. Genom intervjuer med elever som läser i nionde klass samlades data in som underlag för studien. Studien utgår ifrån kategorier som musikstil, privat musicerande, skolmusik och genre, för att beskriva hur relationen ser ut mellan elevens egen musikstil, identitet och skolmusiken. Dessa sätts i relation till läroplanen och om det med utgångspunkt i elevernas svar går att avläsa förutsättningarna att uppnå målen i det centrala innehållet och kunskapskraven. Resultatet visar att det inte finns någon klar bild av den egna musikaliska identiteten men däremot framträder musiklyssnandet som viktigt. Viljan att utmanas och spela sådant som ligger utanför den musikaliska preferensen är svag hos eleverna. De uppfattar att lärarna anpassar undervisningen efter deras egen musikstil. Eleverna påstår också att de får göra lite vad de vill på lektionerna. Resultatet visar på ett glapp mellan det som Lgr 11 säger att musikämnet ska innefatta och det som faktiskt genomförs i undervisningen.

Nyckelord

Musik, musikalisk preferens, Lgr 11, identitet

Tack

Tack till Mats Runberg för handledning, Börje Stålhammar för litteraturhänvisningar samt Mats Trondman för allmänna råd.

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
2 Syfte	5
2.1 Frågeställningar	5
3 Bakgrund	6
3.1 Läroplan (Lgr 11)	6
3.2 Tidigare forskning	7
3.2.1 Begreppet identitet	7
3.2.2 Ungdomskultur	9
3.2.3 Musikalisk preferens och skolan	11
3.3 Sammanfattning bakgrund	13
4 Metod	15
4.1 Val av metod	15
4.2 Urval	16
4.3 Genomförandet	16
4.4 Databearbetning	17
5 Resultat	19
5.1 Musikstil	19
5.2 Privat musicerande	22
5.3 Skolmusik	24
5.4 Genre	27
5.5 Sammanfattning	28
6 Diskussion	30
6.1 Tidigare forskning	31
6.1.1 Musikstil	31
6.1.2 Privat musicerande	32
6.1.3 Skolmusik	33
6.1.4 Genre	34
6.2 Metod	35
6.3 Förslag till fortsatt forskning	36
Referenser	37
Bilagor	I
Bilaga A, Läroplan	I
Bilaga B, Intervjufrågor	II

1 Inledning

Min uppfattning är att det förr i tiden fanns en tydlig distinktion mellan musiken eleverna spelade i skolan och den de spelade på fritiden. Jag tror att musiken var mer knuten till den rådande läroplanen än vad undervisningen är idag och att det kan vara en anledning till att det tidigare fanns en tydligare distinktion än vad det gör idag. Problemet, enligt mig, med den tidigare musikundervisningen var att jag inte tror den reflekterade elevernas eget musikintresse. Det kan anses osannolikt att elever satt och spelade blockflöjt i ring på fritiden på exempelvis 1970-talet men jag ska låta det vara osagt huruvida den tidigare musikundervisningen stimulerade till eget musicerande. Jag tror att utgångspunkten i musikämnet nu har förändrats och att många lärare utgår från elevers egna musikaliska preferenser i undervisningen. I vilken utsträckning detta förekommer är troligtvis väldigt individuellt för läraren. När jag har diskuterat musikämnet med vänner och bekanta så har jag vid ett antal tillfällen bemöts med en sarkastisk inställning mot undervisningen i musik. Musiklärare har beskrivits för mig av dessa personer som lekledare och att musiklektioner inte har någon struktur eller syfte överhuvudtaget. Det är en stark kritik till musiklärare som yrkesgrupp som är intressant att utforska.

Jag har under min praktik i grundskolan sett tecken som påvisar att musikämnet alltmer går ut på vad eleverna själva vill göra. Detta är på gott och ont. Försöket att gå elever till mötes kan gå för långt i förhållande till läroplanen. Frågor som ”följer lärarna läroplanen?”, och om inte, ”får elever tillgång till den utbildning de faktiskt har rätt till?” är något jag funderar på. Likaså undrar jag över om ”elevers delaktighet på lektionerna blivit viktigare än ämnets mål?”. Med delaktighet menas den höga graden av medverkan från elever på lektionerna genom att uppfylla deras önskningar. Om musikämnet kan främja musicerande på fritiden så för det i sig något gott med sig. Det är intressant att utforska högstadieelevers egna uppfattningar om musikundervisningen i relation till deras eget musicerande på fritiden, vad eleverna själva är medvetna om.

2 Syfte

Syftet med studien är att beskriva skillnader och likheter mellan några elevers uppfattningar om musicerande utanför och inom skolans verksamhet.

2.1 Frågeställningar

- Hur ser sambandet ut mellan elevers egna musikstilar, identiteter och skolmusiken med utgångspunkt i elevers uppfattningar?

3 Bakgrund

I detta kapitel redovisas först delar ur läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, härnäst kallad Lgr 11. Detta följs av en redogörelse av tidigare forskning om: i) identitet, ii) ungdomskultur, och iii) musikalisk preferens och skolan.

3.1 Läroplan (Lgr 11)

Läroplanen för musik ger, till en viss del, utrymme för egen tolkning i lektionsplanerandet. I Lgr 11 står det under rubriken syfte i ämnet musik att elever ska kunna kommunicera musikaliska tankar och idéer (se bilaga A). Detta utdrag från läroplanen kan te sig på många olika sätt och kan anses vara något luddigt. Vidare beskrivs i kursplanen att elever ska ges förutsättningar att spela och sjunga i olika musikaliska former och stilar vilket är en mer direkt instruktion (se bilaga A). Lärarna skulle inte kunna utgå ifrån enbart en genre eller musikalisk preferens för att leva upp till ämnets syfte i det avseendet.

I det centrala innehållet under rubriken musicerande och musikskapande i Lgr 11 står det att ämnet ska innehålla sång, melodispel och ackompanjemang i ensembleform med genretypiska musikaliska uttryck (se bilaga A). Det utdraget från det centrala innehållet hamnar inte i konflikt med en strävan från läraren att eleverna får göra vad de vill utan skulle kunna genomföras inom vilken genre som helst. Under samma rubrik står att elever ska gehörsmusicera efter musikaliska mönster i olika genrer och även att musikskapande i olika genrer ska ske i form av ljudkomposition och låtskapande. I musikskapande ska också en musikalisk gestaltning där olika uttrycksformer kombineras äga rum (se bilaga A). Olika uttrycksformer kan, i vissa fall, kombineras inom samma genre eller musikaliska preferens men att arbeta konsekvent utifrån olika genrer ger elever en helt annan förutsättning att bredda sitt musikaliska landskap. Musikens verktyg är en annan rubrik i det centrala innehållet där det ingår att kunna använda rösten och att den ska varieras i flerstämmiga, vokala uttryck i olika genrer. Samtliga andra punkter i musikens verktyg som rytm, dynamik, tonhöjd samt musiksymboler och noter, tabulatur och ackordbeteckningar är inte genrebundna (se bilaga A).

För att se till kunskapskravet i ämnet musik för årskurs nio står det att för att uppnå betyget E ska eleven i viss utsträckning urskilja och jämföra musikaliska karaktärsdrag från olika genrer, epoker och kulturer. I redogörandet av musikaliska karaktärsdrag ingår också att kunna redogöra i breda drag om musikens olika funktioner och vilken betydelse den har historiskt för individer och samhällen (se bilaga A). Dessa övergripande bilder av musikens funktion kräver att läraren, på bred front, ger eleven en övergripande bild av den betydelse som musiken har haft under historien och hur det har format människor och samhällen. I de mer speltekniska delarna av kunskapskraven för betyget E står det uttryckligen att eleven ska spela på något instrument eller sjunga i någon genre med i viss mån passande karaktär. I egenskap av att kunskapskraven inte specificerar vilken genre momentet ska genomföras inom gör att lärare kan bedöma en elevs musicerande efter utövandet av enbart elevens egna musikaliska preferens.

3.2 Tidigare forskning

I detta avsnitt redovisas tidigare forskningen, relevant för studien. Den är uppdelad i tre avsnitt, efter tre begrepp: i) identitet, ii) ungdomskultur, och iii) musikalisk preferens och skolan.

3.2.1 Begreppet identitet

Vi har idag ett stort behov av att kategorisera och katalogisera människor (Hammarén & Johansson 2009, s. 7). När människor talar om ordet identitet talar de ofta i termer som identitetskris, mognad och att utveckla sin identitet vars betydelser i denna studie definieras i detta avsnitt. I vardagsspråk används begreppet identitet gärna för att fastställa och avgränsa individens tillhörighet, ofta med stark betoning på skillnad och likhet. Människor har kulturella, sociala och biologiska glasögon på sig när de betraktar sig själva och andra (2009, s. 19). Det går att avdela forskningen kring identitet i två kategorier: den utvecklingspsykologiska och den kulturteoretiska. Den utvecklingspsykologiska forskningen handlar om att begreppsliggöra den period som människor går igenom från det att de är barn till att de är vuxna. Bilden av vad som innefattar att vara vuxen är dock ytterst subjektiv. Det är en mognadsprocess där

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

kognitiv förmåga och känsloliv utvecklas och förfinas. Den kulturteoretiska forskningen handlar snarare om att det är samhällsliga mönster som ringar in ungdomsperioden. Dessa mönster kan vara familj, konsumtion, sexualitet och syn på karriärsval (2009, s. 19). Det finns en rad olika teorier kring utvecklingsteoretisk forskning och det mesta är i grunden evolutionstänkande. Erik H. Erikssons (Erikson 1968) teori kring barns utvecklingstrappa är ett exempel på evolutionstänkande utvecklingsteori. Denna utvecklingstrappa sker i åtta olika steg som vi måste klara av, ett i taget, för att sedan gå vidare till nästa. Det första steget handlar om tilltro och misstro och hör oftast samman med barnets förhållande till föräldrarna. Utvecklingstrappan fortsätter sedan tills vi till slut successivt uppnår en fast identitet. Erikson menar att identitetsformation är den centrala psykosociala utmaningen som barn (1968, s. 96). Teorin om att individens identitetsutveckling sker stegvis är genomgående för utvecklingspsykologin. Utvecklingspsykologiska teoretiker riktar uppmärksamheten mot de inre processerna och det som kallas psykologisk mognad och menar att detta sker i samspel med omvärlden.

Den kulturteoretiska handlar mer om att sociala identiteter ger människor en identitetsskapande plats i samhället (Hammarén & Johansson 2009). Människor spelar en roll och samhället kan liknas vid en teater. Den roll som vi antar skapar våra möjligheter i samhället samt sätter ramar för vad vi kan och inte kan göra. Denna roll i samhällsteatern definierar vår identitet. Människor kan definiera sin identitet med hjälp av till exempel sin arbetsroll eller sociala status och till varje roll finns det ett skrivet manuskript för hur du ska bete dig och hur du uppfattas av andra. Det finns ett visst utrymme för tolkningar av dessa roller men det går inte att tänja på dem för mycket, menar kulturteoretiska forskare. En problematisering som kan ställas mot en teori som handlar om rollbildningar i samhället är att den förenklas och ge upphov till att negativa stereotyper bildas (Hammarén & Johansson 2009, s. 27).

Den kulturteoretiska forskningen om roller i samhället behandlar även identiteten som ett kulturellt fenomen (Hammarén & Johansson 2009). Detta innefattar val av livsstil och mode. Historiskt sätt har val av kläder och utsmyckningar varit en reflektion av vilket samhällsskikt och klass som människor tillhör. Dessa statuskillnader i val av kläder har under senare tid suddats ut och klädstil har istället blivit en reflektion av vem

personen i fråga är, dennes identitet. Detta gäller inte bara kläder utan även val av möbler, bilar, musikinstrument och annat, vilket säger mycket om oss som sociala, kulturella och kollektiva varelser (Hammarén & Johansson 2009, s. 34). Våra konsumtionsvanor och de materiella ting som vi väljer att ta del av skickar ut signaler till omvärlden om vilka vi är eller hur vi vill uppfattas. De flesta kulturteoretiska forskarna menar att stil och den roll vi spelar i samhället handlar om social tillhörighet. I fallen sub- och motkulturer går det snarare att säga att stil har en revolutionär kraft (Stier 2003, s. 76). Här handlar det mycket om att uppfattas som spektakulär och att utmana människors bild av hur de ska klä eller bete sig. Punkkulturen är ett bra exempel på detta då den vänder och vrider på de konventionella uppfattningarna och ifrågasätter de normala rollbildningarna i samhället. Sub- och motkulturer definieras alltid av sin motsats. Människor inom sub- och motkulturer blir vad de är genom att veta vad de inte är. Livsstilen blir en symbol för subkulturen i fråga och ett sätt att behålla identiteten (2003, s. 76).

3.2.2 Ungdomskultur

Bjurström skriver i sin bok *Ungdomskultur, stil och smak* (Bjurström 2005, s. 27) om den tyska gymnasieläraren och skribenten Gustav Wyneken, som var den som introducerade begreppet ungdomskultur i början av 1900-talet. Wyneken själv var väldigt engagerad i ungdomsrörelsen under sina tonår och myntade begreppet ungdomskultur år 1914. Enligt Bjurström menade Wyneken att ungdomskulturen var ett uttryck för en kulturevolution som hade förutsättningar att skapa ett alternativ till, och så småningom också ersätta, industrikapitalismens artificiella livsformer med ett friare och mer naturligt levnadssätt. Begreppet ungdomskultur definierade klyftan mellan ungdoms- och vuxenvärlden med nya livsformer och levnadssätt. Det var som en tilltagande generationskamp (2005 s. 27).

Klyftan mellan ungdoms- och vuxenvärlden växte fram i Sverige i samband med införandet av allmän värnplikt (Christensson 2009, s. 482). Unga män blev en samhällsgrupp att räkna med på allvar och tog allt större plats i samhället. Sverige moderniserades och unga människor låg i frontlinjen när det gällde att ta till sig nya moden som radio och film. Välståndssamhället som växte fram ledde även till att

ungdomskullarna hade mer ledig tid och mer pengar för livsstilsrelaterad konsumtion. Ungdomlighet utvecklades till ett ideal för alla åldrar (2009, s. 483).

Begreppet ungdomskultur användes för första gången i en mer explicit vetenskaplig diskurs i den amerikanske sociologen Talcott Parsons texter från 1940-talet. Parsons menade att ungdomskulturen var ett subsamhälle, vars värderingar och umgängesformer fick ett allt större inflytande över unga människors personlighetsutveckling under adolescensen (Parsons 1964, s. 92). Detta berodde enligt Parsons på att ungdomar inte kunde konkurrera med vuxna om yrkesstatus och därför utvecklade en annorlunda ordning av prestigesymboler (1964, s. 92). Parsons definition av ungdomskultur skilde sig från Wynekens som helt saknade explicita ideologiska eller utopiska inslag. De var dock lika på så sätt att de definierade ungdomskulturen genom att ställa den i motsats till vuxnas värderingar och livsformer. Båda talade också om bara en ungdomskultur, inte flera men deras karakteristik av dessa skilde sig åt. Parsons menade, till skillnad från Wyneken, att det fanns en könsdifferensiering inom ungdomskulturen som handlade om att det fanns stereotypa föreställningar om vad som var manligt och kvinnligt. Dessa könsroller kompletterade dock varandra då de syftade till att attrahera det andra könet, menade Parsons (1964, s. 91). Wynekens karakteristik av ungdomskultur var mer allmängiltig och beskrev det som en särskild ungdomlig livsstil (Bjurström 2005, s. 34).

Den så kallade ungdomsrevolten var ett begrepp som kom upp till ytan under 1960-talet och menade att ungdomskultur var något som bestod av olika, skilda komponenter (Bjurström 2005, s. 60). I detta tidsskede infördes en rad nya begrepp inom forskningen för att beskriva och analysera de nya ungdomsrörelser som växte fram under den första halvan av decenniet. Ett av dessa begrepp var motkultur vilket beskrevs som en reaktion mot en ny generationsklyfta som växte fram inom medelklassen och använde sig av politiska uttryck. En sak som är genomgående för både motkulturen och ungdomskulturen är att de har sin bas i medelklassen i båda fallen (Bjurström 2005, s. 60). År 1968 kulminerade ungdomsrevolten i den naturlighetsinriktade hippiekulturen som bland annat innefattade långa hår på både män och kvinnor (Christensson 2009, s. 494). Hippiekulturen hade sin bas i medelklassungdomen och i mångt och mycket gick den ut på politisk protest. Ungdomar hade även tidigare varit involverad i politiska

frågor men under 60-talet fick de en helt annan vind under vingarna med ett stort engagemang för medborgarrättsfrågor och solidaritetsarbete. Detta banade väg för den vänstervridna progressiva musiken. Det fanns även politiska inslag i andra musikstilar men det var inom den progressiva musiken som engagemanget var som störst (2009, s. 494).

Under 70- och 80-talet började begreppet mainstreamkultur att figurera (Bjurström 2005). Vissa kulturella teoretiker framhöll kritik mot subkulturer under den här tiden, då de menade att det är svårt att upprätthålla den absoluta distinktionen mellan subkulturer och det allmängiltiga. Kulturella teoretiker menade att mångfalden av stilar gäckar de existerande subkulturella analyserna (2005, s. 93). Musiksociologen Simon Frith menade också att bilden av uppdelningar av subkulturer i samhället är falsk och att den statistiska uppdelningen mellan avvikare och resten inte är korrekt (Frith 1981, s. 219). Ungdomar passerar i själva verket genom flera olika grupper, ändrar identiteter och spelar sina roller på fritiden för nöjes skull (1981, s. 219). Mainstreamkulturen löste dock inte upp dessa spänningar utan ungdomskulturistiska begrepp beskrevs i relation till vuxenvärlden, mainstreamkultur avgränsas till inom ungdomskategorin (2005, s. 94). Det enklaste sättet att förklara och definiera mainstreamkultur är i kvantitativa termer. Något som är det mest utbredda, spridda eller omfattande. Mainstreamkulturen tillskrivs de som inte tillhör någon sub- eller motkultur. I termer av sociala konventioner går det att beskriva det som det som anses vara vanligt, normalt och konventionellt. I termer av makt och hegemoni går det att beskriva mainstreamkulturen som det dominerande eller ledande (2005, s. 94). Denna beskrivning medför dock vissa problem. Mainstreamkulturen presenteras som att det skulle finnas någon föreställd gemenskap mellan de som innefattas inom den, vilket det inte nödvändigtvis finns. Beskrivningen jämför även en kvalitativ maktbestämning med en kvantitativ (2005, s. 94).

3.2.3 Musikalisk preferens och skolan

Musiken kan vara något som den enskilda människan vänder sig till för att få en djup emotionell upplevelse eller så kan det vara ett uttryck för livsstil, framtoning och social tillhörighet (Stålhammar 2004, s. 12). I ungdomars värld existerar inte bestämda ämnesgränser och den egna erfarenheten kan ibland stå i konflikt med den

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

kunskapsprocess som skolan ger upphov till. Det är därför förståeligt om egna erfarenheter och egna förhållningssätt som ligger utanför de etablerade institutionerna inom musikämnet börjar växa fram. De flesta ungdomar påstår att de är intresserade av musik, men vad menar de när de säger musik? Hur värderar du musik? Vad betyder musiken för dig? Var umgås du med musik? (2004, s. 7). Stålhammars frågeställningar är relevanta för den här studien eftersom han vill undersöka vilka problem som uppstår i samband med ungdomars musiklivserfarenhet och musikundervisning med tanke på kulturella betingelser och transkulturella processer. Stålhammars studie fokuserar på elevernas perspektiv och inte skolans vilket den här studien också gör. Han skriver att det tidigare fanns en skolmusik och den musik som elever ägnade sig åt på fritiden. Dessa har nu gått ihop och det finns inte längre någon direkt skillnad på den musik elever utövar i skolan och på fritiden. Därför betyder nu innehållet i musikundervisningen väldigt mycket mer med tanke på att undervisningen måste skildra elevernas privata musikliv för att eleven ska känna att det är relevant (2004, s. 7).

Musikaliska preferenser skiljer sig från musikalisk smak (Droe, 2006). Musikalisk smak är något som kan förändras ögonblickligen medan musikalisk preferens är något som är rotat djupare än bara uppskattningen av ett specifikt musikaliskt stycke. Att beakta elevers musikaliska preferenser är enligt Droe en balansgång då det är skolans uppgift att bredda elevers musikaliska landskap (2006). Elever ska kunna göra ett aktivt val bland de olika vägar de kan gå för att få en bredare förståelse för olika musikgenrer. En anledning till att uppmärksamma elevers musikaliska preferenser är även att det väcker ett intresse för musikämnet hos eleverna.

Musik kan fungera som verktyg för att fly verkligheten (Stålhammar 2006, s. 69). Med fly menas att slappna av och att mentalt komma bort från vardagssysslor. Musik frambringar det Stålhammar kallar en mitten-existens som uppkommer när människor är i närvaro av konst i någon form och mitten-existensen är relationen mellan konst och verkligheten. Detta tillstånd är en möjlighet att fly, få distans till och tolka verkligen (2006, s. 69). Hur det här tillståndet ter sig är väldigt bundet till vilken musik som lyssnas på. Stålhammar ger ett exempel från en intervjuundersökning där ungdomar får beskriva känslan av att lyssna på musik de själv har valt. Musiken beskrivs som bra,

lugnande och hjälper till att glömma bort bekymmer. Den här formen av möte med musik är direkt, det finns ingen mellanhand. Det är en form av jag och musiken-upplevelse där personen tolkar och tar sig an verkligheten. Det är det som mitten-existens går ut på (2006, s. 69). Musik har även en viktig social funktion. Den fostrar solidaritet vännar emellan och kan göra att en grupp distanserar sig från andra med annorlunda musikaliska preferenser och värderingar (2006, s. 88).

3.3 Sammanfattning bakgrund

Begreppet identitet används för att fastställa och avgränsa en individs tillhörighet, gärna med en stark betoning på skillnad och likhet (Hammarén & Johansson 2009). Människor har ett behov av att känna tillhörighet vilket gör att vi kategoriserar och katalogiserar oss själva och människor runt omkring oss. Identitetsforskningen går att dela upp i två kategorier: Den kulturteoretiska och den utvecklingspsykologiska. Den kulturteoretiska forskningen handlar om samhällliga mönster och de sociala identiteter som ger oss en plats i samhället. Den utvecklingspsykologiska handlar mer om att begreppsliggöra den tid som människor går igenom från det att de är barn till att de är vuxna (Hammarén & Johansson 2009, sid. 19).

Ungdomskultur innebar en friare och mer naturligt levnadssätt än den tidigare mer artificiella livsformen under industrikapitalismen i början av 1900-talet. Begreppet ungdomskultur definierade klyftan mellan ungdoms- och vuxenvärlden med nya livsformer och levnadssätt (Bjurström 2005, sid. 27). Första gången begreppet ungdomskultur användes i en mer vetenskaplig diskurs var i sociologen Talcott Parsons texter från 1940-talet. Enligt Parsons var ungdomskulturen ett subsamhälle, vars värderingar och umgängesformer fick ett allt större inflytande över unga människors personlighetsutveckling under adolescensen (Parsons 1964, s. 92). Mainstreamkulturen tillskrivs inte någon sub- eller motkultur. Mainstreamkulturen kan beskrivas som det mest utbredda, spridda eller omfattande (Bjurström 2005, sid. 94).

Förr i tiden fanns det en skolmusik och den musik som elever ägnade sig åt på fritiden. De har i dagens skola gått ihop och skillnaden på den musik elever utövar i skolan och på fritiden finns nästan inte (Stålhammar 2004, s. 12). En musikalisk preferens skiljer

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

sig från musikalisk smak. Musikalisk preferens är starkare rotat än uppskattningen av ett musikaliskt stycke, vilket musikalisk smak går ut på. Det är viktigt att beakta musikalisk preferens då det kan väcka intresse för musikämnet men det är även lärarens uppgift att bredda elevers musikaliska landskap (Droe, 2006). Musik kan också vara ett sätt att fly vardagen och mentalt komma bort från vardagssysslor (Stålhammar 2006, s. 69).

4 Metod

Här följer de metodvetenskapliga överväganden som görs i studien.

4.1 Val av metod

Denna studie behandlar den musikaliska identiteten, värderingar, upplevda erfarenheter och kulturella perspektiv hos elever. För att utforska detta närmare används kvalitativa intervjuer som metod, där den riktade öppna intervjuformen tillämpas. Intervjufrågorna (se bilaga B) är konstruerade för att ge olika perspektiv på studiens kategorier i analysarbetet, vilka är: musikstil, privat musicerande, skolmusik och genre. Fråga nummer ett i intervjuguiden har syftet att utforska den musikaliska identiteten och musikstilen hos eleven. Fråga två berör elevens privata musicerande och värderingar. Elevens erfarenheter om skolans förhållande till deras egna musikaliska preferens utforskas i fråga tre och fråga fyra fördjupar sig i elevens kulturella värderingar och hur eleven ser på att utforska olika genrer. Följdfrågorna i intervjuguiden är exempel på följdfrågor som kan uppstå under intervjusituationen.

Den öppna riktade intervjun låter den intervjuade personen beskriva och resonera med sig själv. Informanten får beskriva sin egen bild av verkligheten. Som intervjuare är det bra att ha som mål att förstå den intervjuades tankesätt. Den data som kommer från intervjun hänger ihop och ska sättas i relation till sammanhanget och den kontext som intervjun rör sig i (Lantz 2013, s. 43). Syftet med denna studie är att beskriva skillnader och likheter mellan några elevers musicerande innanför och utanför skolans verksamhet vilket gör kontextperspektivet relevant. Lantz beskriver den riktade öppna intervjun som en individs beskrivna upplevelse av ett fenomenets kvaliteter. Intervjuaren söker sammanhangsbestämd kunskap om de kvaliteter som intervjuaren har definierat. Kontexten är empatisk inom de aspekter intervjuaren finner meningsfulla för sammanhanget. Intervjuaren har upplägget med olika frågeområden och följer upp inom de intressanta områdena och intervjuerna blir därför delvis olika. Med detta som utgångspunkt ges goda förutsättningar till att förstå ett visst fenomen, menar Lantz (2013, s. 47).

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

En fördelaktig aspekt med kvalitativa intervjuer för studien är att det inte på förhand behöver bestämmas hur många intervjuer som ska genomföras. Antalet intervjuer bestäms då en mättnad av svaren har infunnit sig. Eleverna som intervjuas ombeskriva händelseförlopp och situationer som de sedan förväntas utveckla vidare. Lantz beskriver denna process (Lantz, 2013). Det som fokuseras på i kvalitativa undersökningar är ett fenomen satt i ett sammanhang. Från dessa fenomen går det inte på förhand att veta vilka slutsatser som kan dras. Det som är intressant för en kvalitativ studie är de svar från informanterna som är likartade varandra men minst lika intressant är de svaren som avviker från de andra, menar Lantz (2013, s. 135). Studien ämnar inte i att få ett förutbestämt, rätt svar på intervjufrågorna utan att förbehållningslöst få ta del av elevernas reflektion kring musikstil, privat musicerande, skolmusik och genre. Ahrne (Ahrne & Svensson, 2015) utvecklar detta vidare och menar att det som eftersträvas i kvalitativa studier är att det ska finnas frihet att ställa nya motfrågor och hitta nya angreppssätt under samtals gång (2015, s. 40).

4.2 Urval

Intervjustudien äger rum på en högstadieskola med ungefär femhundra elever. Studien använder sig av ett strategiskt urval då läraren på skolan väljer ut elever som ska intervjuas efter instruktioner. De elever som är intressanta för denna studie är de som har ett intresse för musik vid sidan av undervisningen och går i nionde klass. Utgångspunkten är att intervjuva ungefär 6-8 elever men antalet anpassas tills ett tillräckligt utfall har uppnåtts. Beräkningen är att 6-8 elever kommer att resultera i en mättnad bland svaren då liknande svar återkommer. När intervjuaren upplever att det går att känna igen svaren och att samma svarsmönster återkommer i ett flertal intervjuer går det att tala om en sådan mättnad (Ahrne & Svensson 2015, sid. 42).

4.3 Genomförandet

Utförandet av intervjuerna gick till på så sätt att eleverna intervjuades individuellt i ett grupprum på skolan. Eleverna började med att informeras om de etiska riktlinjerna för intervjun. Dessa innefattade sekretess och att den som blir intervjuad har rätt att när som helst under intervjun bestämma sig för att inte vilja delta i undersökningen och lämna

intervjusituationen. En mobiltelefon användes för att spela in intervjuerna. Det redogjordes, innan intervjun började, vad forskningsstudien gick ut på och vad syftet med den var. Varje intervju tog ungefär 10-12 minuter att genomföra, beroende på hur långa utläggningar eleverna hade på intervjufrågorna. Förhoppningen var att de följdfrågor som ställdes skulle vara så personligt riktade att de inte, i de flesta fall var överförbara till andra. Utgångspunkten för följdfrågorna var att få eleven att vidareutveckla tidigare svar vilket gjorde följdfrågorna unika från elev till elev. Det förekom inga direkt störande moment under intervjuerna förutom en knackning på dörren under en intervju. Slutligen användes fem stycken intervjuer i studien av totalt sju genomförda intervjuer. De medverkande eleverna i studien är anonymiserade och har givits fingerade namn. De kallas Björn, Lisa, Anneli, Christoffer och Ida.

4.4 Databearbetning

Det viktiga i en analys på det insamlade materialet är att den är sammanhängande, bildar ett mönster och är fri från motsägelser, menar Lantz (Lantz 2013, s. 138). I detta stadiet är det fördelaktigt att växla mellan att titta på delar och helhet. Detta kan innefatta att läsa igenom intervjuerna i sin helhet och sedan ta fasta på teman och koppla det till hela intervjun (2013, s. 138). Det första steget i databearbetningen i den här studien var att se om det fanns några genomgående mönster i materialet som helhet. Nästa steg var att leta efter musikstil, privat musicerande, skolmusik och genre i det transkriberade materialet och färgkoda dessa så att det sedan, med lätthet skulle gå att se var de fanns. Det innefattade att färgkoda de olika kategorierna och även färgkoda vem som säger vad. De fyra intervjufrågorna (se bilaga B) hade vardera en av de fyra kategorierna, musikstil, privat musicerande, skolmusik och genre som utgångspunkt. Att avläsa i transkriberingen vilken kategori som diskuterades var därför enkelt. Dessa överlappade däremot varandra ibland vilket gjorde att märkningspennan kom väl till pass. Nästa steg är att övergå från analys till syntes vilket innebär att sätta ihop delarna till en helhet. Annika Lantz (2013) beskriver det som en iterativ process där processens riktning är att gestalta fenomenet som önskas undersökas. I Lantz analys ställs frågor om vad som karaktäriserar de enskilda delarna (2013, s. 158). Det blev två stycken bortfall då dessa elever inte kändes relevanta för studien. Dessa bortfall bestod av elever som inte gav

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

någon ansats att ge utförliga svar på frågorna och även de som inte musicerade i någon direkt omfattning på fritiden.

5 Resultat

I det här kapitlet redovisas resultatet från fem intervjuer, som utgör den empiriska datainsamlingen. Kapitlet är uppdelat i fyra delar: musikstil, privat musicerande, skolmusik och genre. Dessa fyra delar utgörs av de fyra kategorierna i analysarbetet av intervjuerna. Sammanställningar från intervjuerna med Christoffer, Lisa, Anneli, Björn och Ida redovisas och citeras.

5.1 Musikstil

De musikstilar som beskrivs i intervjuerna är väldigt varierade. eleverna beskriver gärna att de gillar alla möjliga former av musik. Framförallt finns det ingen direkt bild av den egna musikaliska identiteten. Det är inget de direkt reflekterar över. eleverna lyssnar på så pass många olika musikstilar att det är svårt att identifiera sig med bara en. Musiken i sig är en källa till ett gemensamt intresse mellan kompisar men de ser inte att musiken definierar vem de är. ”Ja, det är klart att man kanske lyssnar på musik med kompisar och så och att man kan ha något gemensamt med dem, ett intresse. De kan säga att de har hittat den här låten och att jag har hittat den här, lite på det sättet kanske. Inte så med kläder och så” (Lisa).

När eleverna istället ombeds beskriva hur de ser på människor som lyssnar på och spelar den musik som de tycker om så växer en betydligt klarare bild fram. De förknippar musikstilar som house och rock med ungdomlighet och rebellisk livsstil. Någon reflektion över vad som gäller för egen del existerar inte men när de sätter situationen utanför sig själva upplever de att det är betydligt enklare. ”Lite såhär rebellisk. Ah, om man lyssnar på hårdrock så ser man sig själv som lite rebellisk tror jag. Jag kan också tänka mig att det är lite svarta kläder och att man är lite äldre” (Christoffer).

Christoffer beskriver att han inte har någon musikalisk identitet men tycker om hårdrock, i synnerhet 70-talsrock. I övrigt lyssnar han på topplistorna på Spotify. Han beskriver de som lyssnar på äldre hårdrocksmusik som svartklädda och att de oftast är lite äldre. Det är väldigt ovanligt att människor i hans ålder tar till sig till exempel 70-

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

talsrock, menar Christoffer. Det är i alla fall inte något som elever står för och visar offentligt. Han menar att detta även kan stämma in på honom själv då Christoffer ibland tycker om att klä sig i svart och ha lite coola rockkläder på sig, men han skulle beskriva sig som mainstream rent generellt. Hårdrockare visar gärna upp vilka specifika band som de lyssnar på och detta kan innefatta bärande av bandtröjor, beskriver han. Fankulturen, menar Christoffer, är betydligt högre inom rockgenren och att hårdrockare ofta är lojal mot vissa band snarare än att de bara lyssnar och spelar det som är populärt och spelas på radion. Han menar att elever på skolan ofta blir dömda av andra personer i samma ålder utefter vilken musikalisk stil som de visar upp offentligt. Klasskompisar i skolan har en förutfattad bild av hur en person som har på sig svarta bandtröjor är och att detta skulle genomsyra personens identitet. I sitt eget fall tycker inte Christoffer att andras uppfattningar påverkar hur han är egentligen och att andras förutfattade meningar inte påverkar hans egen självbild. ”Man blir lite dömd på förhand utefter vilken musik som man lyssnar på men jag tror inte det påverkar vem jag är på riktigt” (Christoffer).

Lisa tycker att det är svårt att identifiera sig med bara en musikstil då hennes musikaliska preferens är så varierad. Musik fungerar snarare som ett gemensamt intresse för Lisa och hennes kompisar, men det inte går djupare än så. Bra musik för hennes kompisars samman men den är inte bunden till en viss musikstil och påverkar inte klädseln.

Lisa förknippar musikstilar med olika åldersgrupper, där till exempel house tillskrivs de yngre i samhället medan rock och klassisk musik oftast är något de äldre lyssnar på. Lisa tror att uttrycken som tillskrivs de olika musikgenrerna framförallt har med ålder att göra och inte med själva musiken. Det vill säga att det som påverkar de generella klädvalen hos dem som lyssnar på house är det faktum att de vanligtvis är unga, inte att genren frambringar det. Björn lyssnar mest på mainstream-musik och det som är populärt just nu. Han beskriver sin klädstil som att den följer det rådande modet och att populära kläder är viktigt för honom. Om musiken har påverkat honom åt det hållet eller om hans vilja att följa popkulturen har påverkat hans val av musik, vet han inte. Att det hänger ihop är han dock helt övertygad om.

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Anneli beskriver sin musikstil som jazz- och hip-hop-inspirerad. Hon beskriver de som lyssnar på jazz som lugna, inte av samma rebelliska natur som de som lyssnar på rock. Kläderna beskrivs som gamla, i fallet med jazz och hip-hop-kläder förmedlar de en avslappnad känsla. Anneli anser att klädvalen människor gör reflekterar vilka de är som personer. Hon klär sig själv i hip-hopkläder vilket enligt henne är en reflektion av hennes avslappnade personlighet. Anneli anser att det går att höra på texterna hur denna avspända känsla förmedlas. När hon lyssnar på rap kan hon nästan höra vilken klädstil artisten har, menar hon. Just innehållet i texterna är något som är viktigt, anser Anneli, liksom att verbalt förmedla vad artisten har att säga.

Ida är en tubaspelare som spelar i orkester men hon menar att hon identifierar sig mest med hårdrock. Själva utövandet av musik består nästan uteslutande av spel i orkester, men den gemensamma sammanhållning hon känner med sina kompisar som också lyssnar på hårdrock är så mycket starkare än den hon känner med orkestern. Den självbild som Ida har som hårdrockare påverkar dock inte andra människors bild av henne som klassisk musiker. Den bilden är väldigt skev, menar hon. När hon ombeskriva klasskompisarnas förhållning till att hon spelar i en orkester menar hon först att det knappt är någon som vet vad en tuba är för något. Klasskompisarnas bild av klassiska musiker är dock tydligare och Ida beskriver den som någon som inte är så häftig. Denna föreställning har även bidragit till en bild av henne som en ordentlig person och har sin grund i hennes klassiska musicerande. Den här präktiga bilden av hur klassiska musiker är och hur de som spelar klassiska instrument beter sig stämmer inte alls, enligt henne. Ida menar att de musiker som hon spelar med i orkestern inte har några speciella personlighetsdrag och poängterar att hon är ett bra exempel på det då hon identifierar sig som hårdrockare även om hon spelar i orkester.

Idas bild av hårdrockare skiljer sig från de andra som har intervjuats. Hon tycker inte att bilden av alla hårdrockare som svartklädda med nitar är något som nödvändigtvis behöver tillfalla hårdrocksgenren. Hon tycker snarare att musikalisk preferens och klädsel är helt skilda från varandra och de som klär sig i svarta bandtröjor, lika gärna kan lyssna på pop.

Konklusion musikstil

Det finns ingen klar bild av den egna musikaliska identiteten. Variationen av musikstilar och mängden subkulturer gör att den musikaliska självbilden de fem eleverna suddas ut. Bilden av andra personers musikaliska identitet är betydligt skarpare och mer generaliserande. Det står även klart att det egna musicerandet inte behöver vara synonymt med hur eleven ser på sig själv. Musiken som eleverna lyssnar på kan vara viktigare för den musikaliska självbilden än de instrument och genrer som de spelar.

5.2 Privat musicerande

En sak som framgår i intervjuerna är att eleverna uppskattar att lyssna på musik lika mycket som att utöva musik själva. Det är lika viktigt för deras musikaliska självbild och själva intresset för musik ligger minst lika mycket i lyssnandet som i utövandet. ”Nej, Jag spelar mest musik i skolan men lyssnar mycket på musik. På morgonen så har jag musik på och när jag cyklar till träningen så har jag på mig hörlurarna. Sen på kvällen så brukar jag också lyssna på musik” (Björn).

De fem eleverna fick först frågan om det var någon som spelar i ett band eller deltar i mer organiserade former av musicerande och det var bara Ida som gjorde det. Hon spelar tuba i en orkester. När eleverna får frågan om hur deras privata musicerande ser ut beskriver oftast hur deras spellistor på Spotify ser ut eller i vilka situationer de brukar lyssna på musik. Själva musicerandet är mycket centrerat kring skolan. ”Nej, på fritiden spelar jag inte så mycket musik men jag lyssnar jättegärna. Kiss, Queen och så” (Christoffer).

Christoffer lyssnar gärna på musik på fritiden men har inget naturligt forum där han kan musicera. Han sjunger ibland, till ackompanjemang av en skiva och detta sker i ensamhet och inte inför andra människor. Vidare anser Christoffer att han inte har någon direkt idé eller tanke bakom sitt musicerande. Det fungerar mest som en syssla när han inte har något annat för sig. Christoffer menar att han, som lyssnar på 70-talsrock, har en så annorlunda musiksmak i jämförelse med sina klasskompisar och att det är svårt att hitta ett forum där han kan göra något som känns inspirerande för honom. Topplistemusik är förvisso något Christoffer är intresserad av men han har svårt

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

att relatera till sina jämnåriga musikutövare. För att ta steget från att musiken bara är en fritidssyssla som Christoffer utövar i sin ensamhet hemma till att faktiskt engagera sig i samspel med andra så känner han att han behöver en större intressegemenskap med de han musicerar med.

Lisa har ett liknande förhållande till musik. Hon spelar en del gitarr hemma, då i första hand med sin storebror. Detta musicerande består mestadels av att leta upp låtar och tabulaturer på internet och lära sig att spela dessa. Det är mycket betoning på just själva lyssnandet och inspirationen det ger, menar Lisa.

Om jag till exempel hör nån låt på radio eller spotify så kan jag tänka mig att det skulle va kul att prova spela den så går jag in på ultimate guitar och kollar upp ackorden. Sen brukar jag spela till. Det är väl oftast så jag gör. Det kan ju vara ackord eller ett stick eller solon och sånt här också. Om jag hittar en låt som jag tycker om eller bara är sugen på att spela så kan man gå in på topplistan där på ultimate guitar, det som flesta tittar på, nya saker(Lisa)

Igenkänningsfaktorn i den musik som ska spelas är viktig, betonar Lisa. Hon menar att det finns tillfällen då hon är sugen på att lära sig något nytt och främmande men oftast är det roligare att lära sig något som hon har hört och tycker om sedan tidigare. Att få fortsätta med det som hon behärskar och redan kan är viktigt när det kommer till det egna musicerandet.

Anneli spelar gitarr, piano, bas och trummor men känner inte att det finns utrymme till att göra det på fritiden utan det får mest bli i skolan. Hon lyssnar mycket på hip-hop, vilket gör att det mesta av musicerandet hemma går ut på att rappa till en skiva eller att beatboxa. Detta gör hon både med kompisar och för sig själv och hon beskriver att hon ibland bara får ett infall och börjar, att det kommer naturligt. Musicerandet med kompisar sker oftast under mer organiserade former.

Björn berättar att han inte musicerar så mycket på fritiden och att detta främst beror på avsaknad av instrument hemma. Han har en gitarr som han delar med sin bror men den används inte särskilt ofta. Musicerandet hemma för Björn handlar mest om att lyssna på musik och att inspireras av det han får höra. Detta kan han senare utveckla till ett aktivt musicerande i skolan med hjälp av lärare och klasskamrater.

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Ida skiljer sig från de andra eleverna som har intervjuats när det kommer till det privata musikutövandet. Hon spelar tuba i en orkester och får lektioner på den kommunala kulturskolan i staden. Övandet på tuba sker dock mestadels inte hemma utan brukar äga rum på musikskolan efter skoldagens slut. Övandet brukar bestå i den läxa Ida har fått till nästa lektionstillfälle. Undervisningssituationen på kulturskolan går till på så sätt att hon har en privatlektion i veckan, eftersom hon är den enda på kulturskolan som spelar tuba. Läraren sitter oftast vid pianot och ackompanjerar det som hon ska spela. Ida får ofta nya musikstycken presenterat för sig och har ungefär två till tre lektionstillfällen att jobba med varje stycke.

Konklusion privat musicerande

Det är en stor betoning på musiklyssnande i det privata musicerandet. En fråga om hur det privata musicerandet ser ut, besvaras ofta med en beskrivning av deras musikaliska preferens och vilka artister som eleverna föredrar. Musicerande beskrivs av en del främst som en syssla utan större tanke bakom och som ett sätt att umgås med vänner, medan den musikaliska identiteten ligger i lyssnandet. Avsaknad av instrument och naturliga forum för musicerande på fritiden beskrivs som ett hinder. Eleverna beskriver att de helst ägnar sig åt något de musikaliskt redan behärskar och bygger vidare på befintlig kunskap. Ida har ett annorlunda utgångsläge då hon spelar tuba på en kulturskola där en lärare bestämmer vad hon ska spela.

5.3 Skolmusik

Uppfattningen om skolmusiken är varierad bland de flesta som har intervjuats. Björn beskriver skolmusiken som att de spelar musiken som han lyssnar på hemma, även fast projektet de sysslar med just nu går ut på låtskrivande. Detta bekräftas av Christoffer som säger att lärarna brukar diskutera vilka band eleverna tycker om och försöker anpassa sig efter det. De menar att utgångspunkten från lärarna verkar vara att göra det som eleverna vill göra. ”Man har friheten att spela egna låtar. Det är mest de som inte spelar nåt instrument som kanske bara kommer att sitta och titta, då kan läraren gå och säga att de ska spela de här låtarna” (Lisa).

Christoffer menar att uppgifterna från lärarna oftast består av att spela en valfri låt. Det är dock inget som stör honom. Christoffer ser ändå värdet i de gånger som de faktiskt

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

får något nytt och utmanande att lära sig från lärarna. Han menar att det är bra att lärarna ibland väljer ut det som de ska göra då elever på så sätt får en inblick i en annan musikgenre som de annars kanske inte hade lyssnat på.

Lisa beskriver skolmusiken som att den mestadels går ut på att sitta och lära sig låtar och att elever då i första hand har datorn eller telefonen till hjälp för att leta upp instruktioner eller tabulaturer. Hon anser att det är väldigt fritt att göra det hon vill men att det ändå finns en styrande hand. Ibland får de i uppgift att spela tillsammans med flera elever och då tvingas de ibland att till exempel spela melodi medan någon annan spelar ackord. Det är den största skillnaden på privat musicerande och skolmusik - att de ibland försätts i nya musikaliska sammanhang och att de har en hjälpande hand om de kör fast, menar Lisa. Lisa framhäver även vikten av att spela tillsammans med andra elever och vikten det har för undervisningen. Hon beskriver en situation då hon och hennes kompis spelar tillsammans. Kompisen är bra på melodispel medan Lisa är bättre på ackordspel och de kan på så sätt komplettera och lära sig av varandra.

För Anneli handlar skolmusiken mest om kompisar och samspelet. Hon tycker i övrigt inte att det privata musicerandet skiljer sig särskilt mycket från skolmusiken. Anneli känner dock att hon får stöd från lärare i det hon gör. Hon anser att rapmusik, som hon tycker om, ligger utanför lärares generella intresse för vad elever ska ägna sig åt i undervisningen, men hon känner att hon får det stöd hon vill ha. ”I skolan är det mest kompisar och samspelet. Det är mer uppstyrt och lärarna stöttar mig när jag behöver hjälp” (Anneli).

Björn menar att det är mest under specifika projekt med en speciell profil som lärarna bestämmer vad det är eleverna ska göra. Lärarna styr oftast i samband med olika bandprojekt i skolan med full pop/rock-uppsättning, men för det mesta så är det eleverna själva som bestämmer vilka låtar de ska arbeta med i undervisningen. Björn menar att det är då han själv får bestämma vad det är han ska arbeta med som han får ut mest av undervisningen.

Den som skiljer sig från mängden när det kommer till att jämföra skolmusik och privat musicerande är Ida. Hennes privata musicerande är inte alls inkorporerat i

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

undervisningen då det inte finns utrymme för hennes tubaspelande under lektionerna, menar hon. Ida spelar keyboard under lektionerna och känner att det är det pop/rock-instrumentet som hon behärskar mest. Hon menar att hennes musicerande på kulturskolan har gett henne en större förståelse för musik vilket gör att flera moment i undervisningen är lättare för henne än för hennes klasskamrater. Ida tar upp ett exempel på detta när läraren hade en genomgång om grundläggande musikteori och hon hade betydligt större förkunskap än de andra eleverna i klassen. ”Ibland har vi ju gått igenom noter och så och då visste jag ju mer än dom flesta andra” (Ida).

Även om just tuban inte används i undervisningen så tycker hon att själva musicerandet är enklare. Ida menar även att spelandet på fritiden gör att hon vågar ta för sig mer än sina klasskompisar under lektionerna och att det är enklare för henne att uttrycka sig musikaliskt. ”Det är vissa saker som jag lär mig när jag spelar tuba som att hålla takten och sådana saker. Det använder jag ju här i skolan också” (Ida). När det kommer till huruvida undervisningen hjälper henne i spelande på kulturskolan så menar hon framförallt att det är piano- och keyboardundervisningen i skolan som har varit användbar. Det har gjort att hon har lättare att göra om noter till tuban.

Ida menar dock att lärarna inte gör något medvetet försök till att bygga en bro mellan hennes musicerande i skolan och den som hon utövar privat. Det gör att hon skiljer sig från till exempel Anneli som menar att lärarna är väldigt måna om att hon ska syssla med det hon gör på fritiden. Ida menar däremot att hon inte skulle vilja ha med tuban i skolan och tycker inte att det skulle bidra till en bättre undervisning. Detta beror mest på att hon tycker det är roligare att spela keyboard under lektionerna och att hon inte ser något forum där tuban skulle passa in i den undervisning som bedrivs.

Konklusion skolmusik

Skolmusiken skiljer sig inte nämnvärt från det privata musicerandet enligt de flesta av eleverna. De uttrycker att lärarna anpassar undervisningen efter elevernas önskemål. Eleverna menar att det finns ett värde i att utmanas och presenteras med nya saker men att detta är en sällsynt förekomst. De föredrar dock att jobba med något som de redan är införstådda med. Den största vinningen med musikundervisningen är samspelet med de andra eleverna, tillgången till instrument och det stöd som de får från lärare när hinder uppstår. Ida, som är den som sticker ut från mängden, i form av sitt tubaspelande på

kulturskola, tycker att det finns saker hon kan ta med sig från det privata musicerandet som hjälper henne i skolmusiken. Hon har till exempel lättare för musikteorin i skolan, men hon skiljer sig också från de andra eleverna på så sätt att lärarna inte tillgodoser hennes privata musicerande.

5.4 Genre

När det kommer till att spela olika genrer och hur elever ser på att spela sådant de vanligtvis inte håller på med på fritiden skiljer sig svaren åt något. Christoffer menar att det hade känts lite konstigt att spela genrer som jazz då han inte tror att någon i hans ålder skulle lyssna på det.

Lisa menar att ballader inte är så roligt att spela men att det finns utrymme att göra om låtar och göra sin egen tolkning vilket gör att det kan bli intressantare. Det är inte genren i sig som gör en låt tråkig utan själva framförandet av den, menar Lisa. Hon tycker att det finns ett värde i att testa nya genrer och att detta ger en bra bild av det musikaliska spektret. Själva musicerandet är roligt även om hon spelar genrer hon inte tycker om. Lisa tycker att genrebredd är en väldigt bra ingångsport till nya musikaliska upplevelser.

Anneli tycker inte alls att introduktionen av främmande genrer har en negativ påverkan för undervisningen. Hon överensstämmer med det som Lisa tar upp om att det går att pröva något nytt och göra sina egen tolkning av låten. Genren i sig presenterar inga hinder. ”Nej, Jag tycker man kan ändra mycket i genrer och det som man inte tycker om kan man bara göra annorlunda. Pröva något nytt som inte var där innan. Annars tycker jag allting funkar” (Anneli).

Björn menar att han inte alls tycker om att spela hårdrock och han ser heller inget utbildningsvärde i att spela sådant som han tycker är tråkigt. Han menar att han får ut mycket mer av själva undervisningen när de håller sig till sådant han tycker är kul. ”Nej, spela hårdrock är bara tråkigt. När det är dåliga låtar som jag inte alls tycker om så är det inte alls kul” (Björn).

Ida menar att populärmusiken är främmande för henne vilket gör att hon skiljer sig från de andra i det avseendet. Poplåtar är nytt för Ida med hennes bakgrund som klassisk musiker och intresse för hårdrock. Lärarnas tanke, som eleverna beskriver, med att spela populärmusik under lektionerna för att det ska passa eleverna, inkluderar därför inte henne. Med andra ord går lärare elevers musikaliska preferens till mötes på villkoret att deras musikaliska preferens faller inom populärmusiken.

Konklusion genre

När det kommer till genrebredd och att spela sådant som ligger utanför den musikaliska preferensen skiljer sig svaren från eleverna åt något. Björn och Christoffer menar att det inte finns något värde i att spela genrer som inte stämmer överens med deras musikaliska preferens. Lisa och Anneli menar att det alltid finns utrymme för att göra sin egen tolkning av låtar och att musikens kvalitet inte ligger i genren utan framförandet. Intervjupersonerna Lisa och Anneli menar också att det finns ett värde i att spela främmande genrer eftersom det ökar det musikaliska spektret. Ida skiljer sig även här ifrån resten av eleverna då populärmusik är det som är främmande för henne. Det mesta är nytt och utmanande för henne inom skolmusiken, vilket ger henne ett annorlunda utgångsläge.

5.5 Sammanfattning

Det finns ingen klar bild av den egna musikaliska identiteten och det sker inget musicerande på fritiden i någon större utsträckning bland eleverna. Undantaget är Ida som spelar tuba på en musikskola. Eleverna beskriver att den största anledningen till detta är avsaknaden till instrument och naturliga forum för eget musicerande. Musiklyssnandet beskrivs istället som det som ligger till grunden för den musikaliska självbilden. Musiklyssnandet påverkar däremot inte vilka de är som personer, menar eleverna. Synen på andra personers musikaliska identitet är dock klarare. Eleverna beskriver att den största vinningen med musikundervisningen är tillgången till instrument och det stöd de får från lärare när de behöver hjälp. När det kommer till genrebredd skiljer sig svaren åt något. Björn och Christoffer menar att det inte finns något värde i att spela genrer som ligger utanför den musikaliska preferensen medan Lisa och Anneli uttrycker att musikens kvalitet inte ligger i genren utan i framförandet av musiken. Skolan har hjälpt Ida att lära sig spela keyboard vilket har gett henne en

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

större förståelse för musik. Ida anser att hennes privata musicerande gör att hon har lättare för vissa moment i musikundervisningen än sina klasskompisar.

6 Diskussion

Likheterna mellan elevernas uppfattningar om musicerande utanför och inom skolans verksamhet är stor, sett till empirin i studien. Eleverna menar att större delen av det egna musicerandet sker inom skolans verksamhet. Avsaknaden av instrument och naturliga forum att musicera privat beskrivs som den huvudsakliga anledningen till att musikutövandet framförallt äger rum i skolan. Den som skiljer sig från mängden är Ida som spelar tuba på kommunal musikskola på fritiden. Angående musicerandet inom skolans verksamhet råder det också en konsensus mellan eleverna om att det finns frihet att göra det de vill. Att eleverna uppfattar att lärarna lägger upp lektionerna efter elevernas önskemål kan tolkas som att lärarna använder sig av populär mainstream-musik i undervisningen. Ida som spelar tuba på fritiden känner inte att hennes musikaliska preferens blir uppmärksammas i undervisningen på samma sätt som de andra eleverna blir. Detta kan delvis bero på att hon uttrycker att hon hellre spelar pop/rockmusik under lektionerna men menar samtidigt att om hon ville spela tuba under lektionerna så hade det inte funnits utrymme för det. Empirin i studien om skolmusiken är baserad på elevers uppfattningar om den vilket gör att det är svårt att veta hur mycket den stämmer överens med verkligheten. Musik fostrar solidaritet och har en viktig social funktion (Stålhammar 2006, s. 69). Stålhammar skriver att undervisningen därför måste skildra elevernas privata musikliv för att eleven ska känna att ämnet är relevant (2004, s. 40). Detta skapar dock en bristningspunkt mellan ämnets syfte och ämnets behov av att vara eleverna till lags. Elevernas uppfattning om sambandet mellan deras egna musikstilar och identiteter verkar svag. Oförmågan att känna till sin egen musikaliska identitet kan förklaras ur utvecklingspsykologiska perspektiv då eleverna inte har uppnått en fast identitet ännu (Hammarén & Johansson 2009, sid. 19). Fyra av eleverna påvisar att deras musikstil inte nödvändigtvis är överförbar till vem de är som person. Björn och Christoffer menar dock att deras musikstil kan påverka deras klädval vilket kan ge anledning att tro att det finns ett större samband mellan musikstil och identitet bland eleverna än vad de är medvetna om. Det är bara Anneli som menar att hennes musikstil påverkar den hon är som person. Musikstil och skolmusiken verkar ha ett större samband då eleverna uttrycker att lärarna är lyhörda till deras musikaliska preferens. Eleverna uttrycker att den musikaliska identiteten är lätt att se hos andra men har svårare att se den hos sig själv. Christoffer menar att elever på skolan ofta dömer

andra elever utefter vilken musikstil de har. Människor har kulturella glasögon på sig när de betraktar sig själva och andra runtomkring sig och vi är benägna att placera folk i fack (Hammarén & Johansson 2009, sid. 19). Detta visar eleverna prov på i sin kategorisering av sin klasskompisar. Mainstreamkulturen upplevs som dominerande bland ungdomar på högstadiet vilket gör det svårare att veta exakt var de hör hemma musikaliskt. Studien visar att subkulturer inte sätter upp någon hinder mot viljan från elever att testa spela nya genrer. Detta går emot påståendet att subkulturer skapar ett vi och dem där människor är mindre öppna för andra musikgenrer (Stier 2003 s. 76). Elevers benägenhet att lyssna på musik kan ha att göra med att det är ett sätt att mentalt komma bort ifrån vardagen och åtaganden i deras liv. Om eleverna dock lyssnar brett så är det rimligt att fråga sig själv varför inte lärarna använder sig av en bred repertoar och låter eleverna spela brett.

6.1 Tidigare forskning

Här följer diskussionsdelen som berör resultatet utifrån den tidigare forskningen.

6.1.1 Musikstil

Elevers generaliserande av sina klasskompisar utefter vilken subkultur de bejaktar eller den musikaliska bakgrund de har kan förklaras i identitetsbegreppsliga termer. Hammarén och Johansson (Hammarén & Johansson, 2009) beskriver att begreppet identitet till vardags används för att fastställa och avgränsa individens tillhörighet, med betoning på skillnad och likhet. Vi har kulturella och sociala glasögon på oss när vi betraktar oss själva och människor i vår omgivning vilket gör oss benägna att placera varandra i fack (2009, s. 19). Den kulturteoretiska forskningen förklarar dessa fenomen som att vi alla spelar en roll i samhället där sociala identiteter ger oss en plats. Dessa sociala roller fungerar som ett kulturellt fenomen och innefattar livsstil och mode. Val av kläder och musikinstrument säger något om oss som sociala och kollektiva varelser (2009, s. 27, s. 34). Den oförmåga som eleverna kände inför att katalogisera sin egen musikaliska identitet kan förklaras ur det utvecklingspsykologiska perspektivet. Det utvecklingspsykologiska perspektivet begripliggör tiden från det att människor är barn till att de är vuxna och beskriver en evolutionstänkande utvecklingstrappa som barn och

ungdomar går igenom, innan de succesivt uppnår en fast identitet (2009, s. 19) (Erikson 1968, s. 96). Ungdomar i femtonårsåldern har inte utvecklat en klar självbild vilket gör att frågeställningar om deras egna identiteter är svåra.

Inom ungdomskulturforskningen går det också att se förklaringar till avsaknaden av en klar musikalisk självbild. Mainstreamkulturen kom upp till ytan under 70- och 80-talet (Bjurström 2005, s. 95). Begreppet kom ur diskurser om att det var svårt att upprätthålla den absoluta distinktionen mellan subkulturer och det som är det vanliga. Mångfalden av musikaliska stilar gäcker de existerande subkulturella analyserna. Ungdomar passerar även genom flera olika grupper, ändrar identiteter och spelar sina roller på fritiden för skojs skull, menade musiksociologen Simon Frith (Frith 1981, s. 219). Lisa anser att subkulturer och musikstilars klädval tillskrivs olika åldersgrupper snarare än att musiken i sig frambringar det. Detta styrks av Wynekens karakteristik av ungdomskultur som beskrev det som en särskild ungdomlig livsstil (Bjurström 2005, s. 34).

6.1.2 Privat musicerande

Den stora betoningen på eget lyssnande i det privata musicerandet gör att det går att dra paralleller till Stålhammars teorier (Stålhammar 2006). Musik är ett sätt för ungdomar att fly verkligheten och mentalt komma bort från vardagssysslor som skola och andra åtaganden i det dagliga livet. Att just lyssnandet ligger till grund för den musikaliska identiteten kan ses som ett resultat av att de når en mitten-existens som är djupt kopplat till välbefinnande och lugnande känslor (2006, s. 69). Denna relation har inte eleverna till det egna musicerandet då de i många fall inte har begåvat sig tillräckligt på ett instrument för att framkalla liknande känslor och uttryck som lyssnandet gör. Detta gör att musiken blir en syssla utan en större tanke bakom och inte lika känsloladdat som en låt eleverna har en personlig relation till. Att eleverna ser musiken som ett sätt att umgås är också något som Stålhammar tar upp och han menar att musik har en viktig social funktion och fostrar solidaritet vänner emellan. Detta kan även leda till att människor distanserar sig från andra människor med annorlunda musikaliska preferenser, menar Stålhammar (2006, s. 69).

6.1.3 Skolmusik

Musiken i skolan skiljer sig inte nämnvärt från det privata musicerandet, enligt de flesta av eleverna. Stålhammar (Stålhammar 2004, s. 12) menar att bestämda ämnesgränser inte existerar i ungdomars värld. Den egna erfarenheten kan hamna i konflikt med den kunskapsprocess som skolan egentligen ska tillhandahålla. Detta leder till egna erfarenheter och att egna förhållningssätt börjar växa fram som ligger utanför det som ska innefattas i musikämnet (2004, s.12).

Eleverna i forskningsstudien uttrycker att läraren anpassar undervisningen till eleverna och att de får ägna sig åt aktiviteter de behärskar i stor utsträckning. I Lgr 11 står det under rubriken syfte att elever ska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att spela och sjunga i olika musikaliska former och genrer (se bilaga A). Ämnets syfte står alltså i rak kontrast gentemot det som eleverna upplever faktiskt äger rum under musiklektionerna. Stålhammar menar dock att det tidigare fanns en särskiljning mellan skolmusik och den musik som elever ägnade sig åt på fritiden och att dessa aldrig överlappade. De har nu smält samman vilket gör att det inte längre finns någon skillnad på den musik som elever utövar på fritiden och i skolan. Stålhammar skriver att undervisningen därför måste skildra elevernas privata musikliv för att eleven ska känna att ämnet är relevant (2004, s. 40). Detta gör att det skapas en bristningspunkt mellan ämnets syfte och ämnets behov av att vara elever till lags.

Droe (Droe 2006) menar att skolan har i uppgift att bredda elevers musikaliska landskap och att elever ska kunna göra ett aktivt val bland de olika vägar de kan ta för att få en bredare förståelse för olika musikgenrer. Droe menar dock att lärare måste beakta elevers musikaliska preferens eftersom den fungerar som en källa till intresse och förtjänar att bli uppmärksam (2006).

Utdrag från det centrala innehållet ger dock inte riktigt samma bild. Under rubriken musicerande och musikskapande i det centrala innehållet står det att det ska ingå musikalisk gestaltning där olika uttrycksformer kombineras i undervisningen. Under rubriken musikens verktyg står det att undervisningen ska innehålla rytm, klang och dynamik, tonhöjd, tempo, perioder, taktarter, vers, refräng och ackord som byggstenar

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

för att musicera och komponera musik i olika genrer och med varierande instrumentation (se bilaga A). Det finns visserligen utrymme för att göra dessa punkter ur det centrala innehållet och ändå gå elever till mötes men det förmedlas åtminstone inte till eleverna i studien. För att sedan se till kunskapskraven för betyget E i årskurs 9 står det bland annat att elever, i viss utsträckning, ska urskilja och jämföra musikaliska karaktärsdrag från olika genrer, epoker och kulturer samt med viss säkerhet urskilja olika instrument och instrumentgrupper och beskriva deras funktion i olika sammanhang (se bilaga A).

Studien visar gapet mellan läroplanen och det elever faktiskt gör i undervisningen för att få ett högt deltagande bland eleverna vilket skapar en besvärlig situation. Detta leder till ett tapp i den kunskap som inte förmedlas i förhållande till läroplanen vilket gör att eleverna hamnar i kläm.

6.1.4 Genre

Det är intressant att se att Björn och Christoffer, som var de som var mest allmängiltiga och mainstream i sin musiksmak, var de som var minst villiga att testa på något som de inte uppfattade som bra musik. Detta går emot påståenden om att sub-kulturer skapar ett vi och dem där människor är mindre öppna för andra musikgenrer. Stier (Stier 2003, s. 76) menar att livsstilen blir en symbol för subkulturen i fråga och det blir ett sätt att behålla identiteten.

Studien går emot påståendet att subkulturer skulle sätta upp en barriär mot andra genrer. Eleverna Lisa, Anneli och Ida har musikaliska identiteter men visar inga tecken på att vara emot att testa på något annat. Björn och Christoffer tillhör mainstreamkulturen vilket förklaras som den mest utbredda, spridda eller omfattande. Inom sociala konventioner kan det beskrivas som vad som anses vara det normala eller konventionella (Bjurström 2005, s. 94). Studien visar att detta ändå medför hinder och att mainstream inte innebär att människor är villkorlöst öppna för musik, vilket det skulle kunna misstas för, utan att de är för inställda på det allmängiltiga och att de ställer sig emot det som faller utanför det som anses konventionellt.

För att sedan se till läroplanen säger den under rubriken syfte att elever ska kunna spela och sjunga i olika musikaliska former och genrer. I det centrala innehållet under rubriken musicerande och skapande står det att elever ska gehörsmusicera efter musikaliska mönster i olika genrer. Elever ska även musikskapa i olika genrer. Kunskapskravet för årskurs nio menar att elever ska urskilja och jämföra karaktärsdrag från olika genrer, epoker och kulturer (se bilaga A). Det finns ingen marginalisering av någon i klassen då många är mainstream. I de fallen då det faktiskt är någon som sticker ut och vill ha undervisning om till exempel klassisk musik så har de inte fått det de har rätt till.

6.2 Metod

Intervjuerna genomfördes med elever som samtliga gick på samma skola. Detta kan ha medfört en viss ensidighet i svaren då det kan råda en viss kultur på en skola. Utgångspunkten för undersökningen var inte att få en generell bild av ett fenomen utan några elevers uppfattning om det. Hade studien utförts igen hade dock intervjuerna utförts på olika skolor så att eleverna hade varit mer oberoende av varandra.

Den riktade öppna intervjumetoden var ett användbart redskap för att få den information som var relevant för studien. Musikalisk preferens och beskrivningar om hur det privata musicerandet ser ut är så individuella att det hade varit svårt att få en bild av hur situationen ser ut med enbart standardiserade frågor. Kvalitativa intervjuer har den fördelen att det går att anpassa både frågor och antalet informanter under arbetets gång. Det var något som gick att utnyttja under denna forskningsstudie. Det var ett par intervjuer som efter analys inte kändes relevanta för studien och därför helt enkelt plockades bort istället för att inkluderas fast de inte var direkt relevanta. Dessa bortfall kändes inte relevanta för att eleverna i vissa fall inte musicerade i någon direkt omfattning och i andra fall för att de inte gav några ingående svar på intervjufrågorna.

I urvalet av elever som skulle intervjuas tillämpades ett strategiskt urval som bestod i att lärare valde ut elever. Denna metod ger en möjlighet att få elever som motsvarar det forskningsprojektet efterfrågar då lärarna har en klar överblick över eleverna på skolan och de olika kvalitéer och intressen som de har. Detta urval hade varit väldigt svårt att

göra för en utomstående. Ett problem med detta urval var att det inte gick att styra över vilka som skulle intervjuas utan urvalet var tvunget att förlitas till läraren. Att spela in intervjuerna på mobiltelefonen var ett effektivt sätt att föra dokumentation. Databearbetningen av det transkriberade materialet och färgkodningen av kategorierna musikstil, privat musicerande, skolmusik och genre i studien var ett användbart och effektivt sätt att navigera i analysarbetet av datainsamlingen.

6.3 Förslag till fortsatt forskning

Det är ett gap mellan läroplanen och det elever och lärare faktiskt gör på lektioner för att få en hög grad av delaktighet från eleverna under lektionerna. Det resulterar i ett glapp mellan den kunskap som förmedlas och läroplanen då elever inte får ta del av alla de delar som musikämnet innefattar. Finns det ett samband mellan detta och musikämnets autonomi och status? Med autonomi menas att musikämnet har ett eget självstyrande förmåga, en egen kraft att agera själv som ämne. Därför skulle det vara intressant att genom lärarintervjuer utforska musiklärares beskrivningar av undervisning i musikämnet.

Referenser

Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. 2., [utök. och aktualiserade] uppl. Stockholm: Liber.

Bjurström, Erling (2005). *Ungdomskultur, stil och smak*. 1. uppl. Umeå: Boréa.

Christensson, Jakob (red.) (2009). *Signums svenska kulturhistoria*. 1900-talet. Stockholm: Signum.

Droe, Kevin(2006), '*Music preference and music education: A review of literature*', *Update: Applications Of Research In Music Education*, 24, 2, pp. 23-32, RILM Abstracts of Music Literature (1967 to Present only), EBSCOhost, viewed 10 February 2016.

Erikson, Erik H. (1968). *Identity: youth and crisis*. New York: Norton.

Frith, Simon (1981). *Sound effects: youth, leisure, and the politics of rock'n'roll*. New York: Pantheon Books.

Hammarén, Nils & Johansson, Thomas (2009). *Identitet*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Lantz, Annika (2013). *Intervjumetodik*. 3., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Bedömning och betyg: Lgr 11. (2012). Solna: Fortbildning AB/Grundskoletidningen.

Parsons, Talcott (1964). *Essays in sociological theory*. Rev. ed. New York: Free Press of Glencoe; Collier-Macmillan.

Stier, Jonas (2003). *Identitet: människans gåtfulla porträtt*. Lund: Studentlitteratur.

Stålhammar, Börje (2006). *Musical identities and music education*. Aachen: Shaker.

Stålhammar, Börje (2004). *Musiken - deras liv: några svenska och engelska ungdomars musikerfarenheter och musiksyn*. Örebro: Univ.-bibl.

Bilagor

Bilaga A, Läroplan

Under rubriken syfte i läroplanen för ämnet musik står det,

Genom undervisningen i ämnet musik ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- spela och sjunga i olika musikaliska former och genrer,
- skapa musik samt gestalta och kommunicera egna musikaliska tankar och idéer, och
- analysera och samtala om musikens uttryck i olika sociala, kulturella och historiska sammanhang. (Läroplanen)

I det centrala innehållet står det under rubriken *Musicerande och musikskapande*,

- Sång, melodispel och ackompanjemang i ensembleform med genretypiska musikaliska uttryck.
- Gehörsmusicerande efter musikaliska mönster i olika genrer.
- Rytmsk och melodisk improvisation till trumkomp, ackordföljder eller melodislingor med röst och instrument.
- Musikskapande i olika genrer, till exempel visor, ljudkompositioner och låtar.
- Musikalisk gestaltning där olika uttrycksformer kombineras. (Läroplan)

Och under rubriken *Musikens verktyg*,

- Röstvård, hörselvård och orsaker till att musiklyssnande och musicerande kan bidra till hörselskador samt hur hörselskador kan förebyggas.
- Hur rösten kan varieras i flerstämmiga, vokala uttryck i olika genrer.
- Ackord- och melodiinstrument, bas och slagverk för spel i olika ton- och taktarter.
- Rytm, klang och dynamik, tonhöjd, tempo, perioder, taktarter, vers, refräng och ackord som byggstenar för att musicera och komponera musik i olika genrer och med varierande instrumentation.
- Musiksymboler och notsystem, noter, tabulatur, ackordbeteckningar och grafisk notation.
- Digitala verktyg för musikskapande, inspelning och bearbetning. (Läroplan)

I kunskapskraven för årskurs 9 för betyget E så står det att,

Eleven kan även ge enkla omdömen om eget och andras musicerande och bidra med förslag som kan leda till att det musikaliska arbetet utvecklas. Eleven kan föra enkla och till viss del underbyggda resonemang om musikens olika funktioner och vilken betydelse den har och historiskt har haft för individer och samhällen. Dessutom kan eleven i viss utsträckning urskilja och jämföra musikaliska karaktärsdrag från olika genrer, epoker och kulturer samt med viss säkerhet urskilja olika instrument och instrumentgrupper och beskriva deras funktion i olika sammanhang. (Läroplanen)

Det står även i kunskapskravet för betyget E att,

Eleven kan delta i gemensam sång och följer då med viss säkerhet rytm och tonhöjd. Eleven kan även spela enkla melodier, bas- och slagverksstämmor med viss tajming samt ackompanjera på ett ackordinstrument och byter då ackord med visst flyt. Eleven anpassar i viss mån sin stämma till helheten genom att lyssna och till viss del uppmärksamma vad som sker i musicerandet. Dessutom sjunger eller spelar eleven på något instrument i någon genre med delvis fungerande teknik och i viss mån passande karaktär. Eleven kan då bidra till att bearbeta och tolka musiken till ett musikaliskt uttryck. (läroplanen)

Bilaga B, Intervjufrågor

Inledande frågor

- Namn
- Kön
- spelar du nåt instrument?
- hur musicerar du på fritiden?
- spelar du i nåt band?

Intervju

- 1 Kan du beskriva vilken musikstil som du helst lyssnar på?
 - vad kännetecknar en hårdrockare?
 - måste folk vara svartklädd för att vara hårdrockare.?
- 2 I vilket sammanhang musicerar du privat?
 - Spelar du med nån grupp hemma?
 - Hur går det till?
- 3 På vilket sätt skiljer sig ditt privata musicerande mot skolmusiken?
 - Hur ser det ut i skolan?
 - Vad tror du det beror på?
 - Om du bara skulle din spela din stil, skulle du utvecklas?
- 4 Hur ser du på att spela andra genrer?
 - Vilken genre känns helt främmande?